

mes **METK**

„Teadmussiirde pikaajaline programm põllumajanduse, toidu ja maamajanduse tegevusvaldkonnas“

Riigihange nr 222076

Mahemajanduse valdkonna aruanne

01. jaanuar 2023 – 30. juuni 2023

Eesti Maaülikool,
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda,
Eesti Taimekasvatuse Instituut,
Eesti Toiduainetööstuse Liit,
Maaelu Edendamise Sihtasutus,
Mahepõllumajanduse Koostöökogu,
Maaelu Teadmuskeskus

Juuli 2023

Sisukord

Tegevuste ülevaade	3
Aruandeperioodil ellu viidud tegevused	3
Taimikasvatuse valdkonnas elluviidud tegevused	5
Põllukultuurid.....	5
Marja- ja puuviljakasvatus	5
Köögiviljakasvatus	7
Maitse- ja ravimtaimikasvatus	8
Loomakasvatuse valdkonnas elluviidud tegevused	9
Mesindus.....	9
Linnukasvatus.....	10
Lambakasvatus	10
Lihaveisekasvatus	11
Infopäev veebis välislektoriga	13
Mahemajanduse valdkonnas elluviidud tegevused.....	14
Mahetoitlustuse valdkonnas elluviidud tegevused.....	15
Teabelehed ja -materjalid	16
Järgmise perioodi tegevused.....	19

Tegevuste ülevaade

Mahemajanduse valdkonna koordineerimise eest vastutab Mahepõllumajanduse Koostöökogu (MaheKogu). Aruande pani kokku valdkonnajuht Elen Peetsmann.

2023. aastaks planeeritud tegevused katavad peaaegu kõiki mahemajanduse valdkondi. Teemade valik ja tegevuste mitmekesisus on lai (vt tabel 1), kuid eelarve ei kata siiski piisavalt kõiki vajadusi.

Tabel 1. Mahemajanduse valdkonna tegevused 2023. aastal

Teema	Arv	Tegevuste vorm
Taimikasvatust	3	Üks infopäev ettevõtte külastusega; Üks infopäev välislektoriga veebis; Õppereis Leetu (2-päevane)
Köögiviljakasvatust	1	Ettevõtte külastus
Marja- ja puuviljakasvatust	2	Üks põllupäev; Üks ettevõtte külastus
Maitse- ja ravimtaimikasvatust	1	Ettevõtte külastus
Mesindus	1	Siseriiklik õppereis (2-päevane)
Linnukasvatust	1	Infopäev veebis välislektoriga
Lambakasvatust	2	Kaks Infopäeva ettevõtte külastusega
Lihaveisekasvatust	3	Kaks infopäeva ettevõtte külastusega; Üks infopäev veebis välislektoriga
Mahemajandus	3	Kaks infopäeva; Üks infopäev ettevõtte külastusega
Mahetoitlustus	2	23 tundi juhendamist; Üks video
Materjalid	3	Kaks Mahepõllumajanduse Lehte; Trükis "Mahepõllumajandus Eesti 2022"

Aasta 2023 kohta on poolaasta aruande koostamise ajaks mahemajanduse valdkonnas **tellitud kokku 22 tegevust**: 11 infopäeva (sh 3 neist välislektoriga ja 6 ettevõtte külastusega), 3 ettevõtete külastust, 1 põllupäev, 1 õppereis Eestis, 1 õppereisi välisriiki, valmib 1 video ja 3 materjali, lisaks juhendatakse 23 h mahetoitlustajaid.

Tellitud tegevuste **kogusumma oli 65 660 eurot**, kuid tegelik väljamakse sõltub tegevuste elluviimisest.

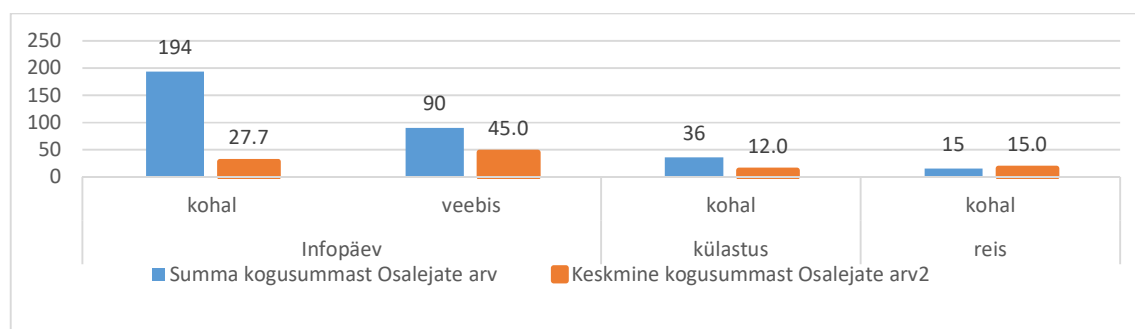
Aruandeperioodil ellu viidud tegevused

Toimus 13 tegevust (vt tabel 2): üks taimikasvatuse, üks köögiviljakasvatuse, kaks marja- ja puuviljakasvatuse, üks maitse- ja ravimtaimikasvatuse, üks mesinduse, üks linnukasvatuse, üks lambakasvatuse, üks loomakasvatuse (nii lamba- kui ka lihaveisekasvatatajatele), kolm lihaveisekasvatuse ja üks mahemajanduse valdkondades. Lisaks juhendati kahte toitlustajat, valmis üks toitlustamise video ja anti välja kolm materjali. Tegevusi viidi ellu kaheksas maakonnas.

Tabel 2. Aruandeperioodil mahemajanduse valdkonnas ellu viidud tegevused

Valdkond	Tegevus	Toimumise aeg	Toimumise koht	Osalejate arv
Taimakasvatus	Infopäev ettevõtte külastusega	29.06.2023	Järvamaa (Lynx OÜ)	20
Köögiviljakasvatus	Ettevõtte külastus	20.06.2023	Saaremaa (Simmu Mardi talu)	11
Marja- ja puuviljakasvatus	Põllupäev	12.04.2023	Viljandimaa (EMÜ Polli aiandusuuringute keskus)	38
	Ettevõtte külastus	07.06.2023	Pärnumaa (Mahlametsa OÜ)	17
Maitse- ja ravimtaimekasvatus	Ettevõtte külastus	06.06.2023	Viljandimaa (MK Loodusravi)	8
Mesindus	Õppereis Eestis	17.-18.03.23	Saaremaa (Susimesi OÜ, Mesinduskoda OÜ, Uuemõisa mesila)	15
Linnukasvatus	Infopäev välislektoriga veebis	28.06.2023		29
Lambakasvatus	Infopäev ettevõtte külastusega	10.05.2023	Võru- (Kaika) ja Valgamaa (OÜ Karula Lammas)	17
Loomakasvatus	Infopäev ettevõtte külastusega	16.06.2023	Valgamaa (Tsuru talu)	32
Lihaveisekasvatus	Infopäev ettevõtte külastusega	29.05.2023	Hiiumaa (Annomere OÜ)	31
	Infopäev ettevõtte külastusega	05.06.2023	Jõgevamaa (Puutsa talu)	34
	Infopäev välislektoriga veebis	21.06.2023		61
Mahemajandus	Infopäev ettevõtte külastusega	17.05.2023	Valgamaa (Puka talu)	22
Mahetoitlustus	Juhendamine	mai	Põlvamaa	
	Video	juuni		
Materjalid	Ajakiri: Mahepõllumajanduse Leht nr 95, 1/2023	aprill		
	Ajakiri: Mahepõllumajanduse Leht nr 96, 2/2023	mai		
	Trükis: Mahepõllumajandus Eestis 2022	juuni		

Joonis: Tegevustes osalejate käitumine sõltuvalt tegevuse tüübist ja toimumiskohast¹

¹ Osalejate arv sõltub palju sellest, mis tootmissuunda tegevus puudutab ning mida vorm võimaldab.

Mahetaimekasvatuse valdkonnas elluviidud tegevused

Taimekasvatuse valdkonnas viidi ellu üks tegevus põllukultuuride, kaks marja- ja puuviljakasvatuse, üks köögiviljakasvatuse ja üks maitse- ja ravimtaimede valdkonnas.

Mahepõllukultuurid

Infopäev ettevõtte külastusega

Infopäev toimus 29.06.2023 Järvamaal

Korraldaja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu koostöös Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutusega

Teave veebis:

- <https://www.pikk.ee/sundmus/mahetaimekasvatuse-infopaev-ettevotte-kulastusega-2/>
- http://www.maheklubi.ee/syndmused/2023_06/syndmus/mahetaimekasvatuse-infopaev-jarvamaal/

Osalejate arv: 20 osalejat, peamiselt mahetaimekasvatusega tegelejad

Sündmuse lühikirjeldus. Infopäev toimus ettevõttes Lynx OÜ põllupäevana, kus tutvustati praktilisi taimekasvatuse kogemusi koos põldude vaatlusega. Ettevõttes kasvatatakse künnipõhise maaharimisega talinisu, suvinisu, rukist, kaera, otra ja hernest. Suurt tähelepanu pööratakse külvikorra ja väetamisele. Kasutatakse orgaanilisi väetisi – oma ettevõtte veisesõnnikut, kanasõnnikul põhinevaid ostetud väetisi jm. Lisaks tutvustati ka USAs rakendatavaid põllumajanduse mitmekesistamise meetmeid (sh agrometsandust).

Foto: A. Vetemaa

Lektorid: oma ettevõtet ja kogemusi tutvustas Jüri Ilves, lektorina osales mahetootja Margo Mansberg

Osalejate tagasiside ja ettepanekud järgmiste tegevuste ja teemade osas. Ettevõtte väga läbimõeldud tootmissüsteem ja kõrgel tasemel mahetootmine oli muljetavaldav. Edaspidi pakuks huvi vahekultuuride kasvatamise edukad praktilised näited, komposti tootmine. Samuti maheväetiste teema, kas on mõtet või mitte, sh rentaablus. Üldisemalt ka mullaviljakus ja umbrohtude vältimine agrotehniliselt.

Mahe marja- ja puuviljakasvatus

Marja- ja puuviljakasvatuse valdkonnas toimus üks ettevõtte külastus ja üks põllupäev.

Põllupäev: Kevadine võralõikus mahe viljapuu- ja marjaaias

Põllupäev toimus 12.04.2023 Eesti Maaülikooli Polli aiandusuuringute keskuses Viljandimaal

Korraldaja: Eesti Maaülikool

Teave veebis:

- <https://www.pikk.ee/sundmus/pollupaev-kevadine-voraloikus-mahe-viljapuu-ja-marjaaias/>
- http://www.maheklubi.ee/syndmused/2023_04_12/syndmus/pollupaev-kevadine-voraloikus-mahe-viljapuu-ja-marjaaias/

Osalejate arv: 38 osalejat, peamiselt mahe marja- ja puuviljakasvatajad

Sündmuse lühikirjeldus. Põllupäeva alustati ülevaatega mahe marjapõõsaste, õunapuude ning ploomi- ja maguskirsipuude võralõikusega seotud probleemidega. Marjapõõsaste lõikuse juures räägiti ka istandiku eelnevatest hooldustöödest ja sortidest. Priit Päck rõhutas, et kõik tööd on väga vajalikud, et saada kvaliteetne lõpptulemus. Mahe sõstrakasvatuses on väga tähtsal kohal tööde mehhaniseerimine. Matis Moks tutvustas õunaistandikes kasutatavaid erinevaid võratüüpe. Eesti kliimaatilisi tingimusi arvesse võttes on sobivamad võratüübid ikkagi koonalpuu või püramiidvõra. Need sobivad rohkem keskmise ja tugevakasvuliste vegetatiivalustel paljundatud istandike puhul, mida meil mahekasvatajad ka oma istandikes on eelistanud. Tutvustati ka ploomipuude ja maguskirsipuude võralõikuse põhimõtteid: ploomi- ja kirsipuude võra tuleb samuti igal aastal kujundada. Kuna nad on oma eluealt veidi lühemad kui õunapuud, siis nende võra võib jätta tihedamaks kui õunapuudel. Samuti ei ole vaja teha tugevat lõikust juba kandvas istandikus. Lõunapausi käigus viis Toivo Univer läbi ka väikese õunanäituse ning degusteerimise. Eesti õun aprillis tekitas tõelise elevuse. Pärast seda sai kõike eelnevalt kuulnud juba rakendada istandikes. Põhjaliku ülevaate tegid õunaias Toivo Univer ja sõstraistandikus Ave Kikas. Kõik osalejad said ka ise kätt harjutada.

Lektorid: Priit Päck, Matis Moks, Toivo Univer, Ave Kikas, Kersti Kahu (Eesti Maaülikool)

Osalejate tagasiside. Osalejad jäid põllupäevaga väga rahule, saadi juurde palju uut ja kasulikku praktilist teavet. Mahekasvatajad kiitsid praktilise ja ülevaatliku põllupäeva eest ning oodatakse juba järgmisi õppepäevi maheaianduse valdkonnas.

Ettepanekud jätkutegevuste osas. Sooviti, et ka edaspidi vähemalt kord kevadel korraldataks praktiline võralõikuse põllupäev. Kuna algajaid mahekasvatajaid tuleb pidevalt juurde, siis nii teadmised sortide valikust, mahevätiste kasutamisest, haiguste ja kahjurite esinemisest ning võrade kujundamist on alati vajalikud. Tootjatel oli ka soov saada kokku saagi valmimise ajal, et näha sortide saagikust, nakatumist haigustesse, õppida tundma erinevate kahjurite kahjustusi jne. Probleeme, millele mahe marja- ja puuviljakasvatajad otsivad lahendusi, on palju.

Ettevõtte külastus

Ettevõtte külastus toimus 07.06.2023 Pärnumaal

Korraldaja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu koostöös Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutusega

Teave veebis:

- <https://www.pikk.ee/sundmus/puuvilja-ja-marjakasvatuseettevotte-kulastus/>
- http://www.maheklubi.ee/syndmused/2023_06/syndmus/puuvilja-ja-marjakasvatuseettevotte-kylastus-parnumaal/

Osalejate arv: 17 osalejat, peamiselt puuvilja- ja marjakasvatajad, osalesid ka mõned järelevalveametnikud.

Sündmuse lühikirjeldus. Külastati puuvilja- ja marjakasvatusega tegelevat ettevõtet Mahlametsa OÜ. Ettevõttes kasvatatakse suhteliselt väikesel pinnal peamiselt õuna, arooniat, rabarberit. Põhirõhk on väärindamisel, töödeldakse ka teiste ettevõtete toodangut. Valminud on tootmishoone, mida kasutatakse väga laia valiku mahlade tootmiseks ning uuem suund on jäätised. Laia valikut toodangust sai ka degusteerida.

Foto: A. Vetemaa

Osalejate tagasiside ja ettepanekud järgmiste marja- ja puuviljakasvatuse tegevuste ja teemade osas. Osalejad olid väga tänulikud detailse ülevaate eest just väärindamise poolel, kus kõik tootmisetapid ja seadmed ning nende kasutamine lahti räägiti. Soovitakse ka edaspidi külastada puuvilja- ja marjakasvatajaid. Suur huvi on agrotehniliste võtete kasutamise osas nii saagikuse suurendamiseks kui ka taimekahjustajate ennetamiseks ja tõrjeks. Eriti sel aastal on lisaks külma- ja põuakahjustustele väga suur erinevate taimekahjustajate surve ja häid lahendusi mahetootjatel napib.

Maheköögiviljakasvatus

Ettevõtte külastus

Ettevõtte külastus toimus 20.06.2023 Saaremaal

Korraldaja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu koostöös Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskusega

Teave veebis:

- <https://www.pikk.ee/sundmus/mahekoogiviljakasvatuse-ettevotte-kulastus-muhumaal/>
- http://www.maheklubi.ee/syndmused/2023_06/syndmus/mahekoogiviljakasvatuse-ettevotte-kylastus-muhumaal/

Osalejate arv: 11 osalejat, peamiselt maheköögiviljakasvatajad

Sündmuse lühikirjeldus. Külastati Simmu-Mardi talu, kus tegeletakse biointensiivse maheaiandusega. Kuulati ettevõtte kogemusi püsipeenardega väikeaiandusettevõtte rajamisest ja saadi ülevaade sellise köögiviljade kasvatusviisi puhul kasutatavast tehnoloogiast. Püsipeenardelt ja kasvuhoonest saadakse mitu saaki aastas, see võimaldab väikest pinda kasutada võimalikult efektiivselt. Samal ajal peetakse majandamise puhul aga silmas, et majandamisvõtted tagaksid mullaviljakuse suurenemise. Räägiti ka toodangu turustamisest. Osalejad olid aktiivsed, küsisid palju ja jagasid ka oma kogemusi. Ettevõtet tutvustas Meelis Naaber.

Osalejate tagasiside ja ettepanekud järgmiste köögiviljakasvatuse tegevuste ja teemade osas. Osalejad olid aktiivsed ja tagasiside oli väga hea. Sooviti sarnaste ettevõtete külastustega jätkamist, samuti oli suur huvi välislektoritega ürituste vastu.

Fotod: M. Mikk

Mahe maitse- ja ravimtaimekasvatus

Ettevõtte külustus

Ettevõtte külustus toimus 06.06.2023 Viljandimaal

Korraldaja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu koostöös Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutusega

Teave veebis:

- <https://www.pikk.ee/sundmus/maitse-ja-ravimtaimekasvatuse-ettevotte-kulustus/>
- http://www.maheklubi.ee/syndmused/2023_06/syndmus/maitse-ja-ravimtaimekasvatuse-ettevotte-kylustus/

Osalejate arv: 8 osalejat, peamiselt maitse- ja ravimtaimekasvatajad.

Sündmuse lühikirjeldus. Külastati maitse- ja ravimtaimekasvatusega tegelevat ettevõtet MK Loodusravi. Väikesel pinnal kasvatatakse laia valikut nii istutatavaid kui ka külvatavaid ravimtaimi. Arutleti agrotehniliste lahendust üle ja tutvuti põllutööl kasutatava tehnikaga. Lisaks tutvuti väärindamise poolega, ettevõttes kuivatatakse ja pakendatakse ravimtaimi müügiks peamiselt apteegiketides, valmistatakse ravimtaimedest siirupeid ja tömmiseid.

Foto: A. Vetemaa

Osalejate tagasiside ja ettepanekud järgmiste tegevuste/teemade osas. Osalejad tänasid väga põhjaliku ülevaate eest nii tootmise kui ka töötlemise poolel. Soovitakse jätkuvalt külastada maitse- ja ravimtaimekasvatajaid, huvi pakuvad erinevad lahendused nii põllutööl kui ka väärindamisel.

Maheloomakasvatuse valdkonnas elluviidud tegevused

Loomakasvatuse valdkonnas toimus üks mesinduse õppereis Eestis, üks linnukasvatuse infopäev välislektoriga, üks lambakasvatuse, üks loomakasvatuse ja kolm lihavesikasvatuse infopäeva (sh üks välislektoriga).

Mahemesindus

Mahemesinduse õppereis

Õppereis toimus 17.-18.03.2023 Saaremaal, külastati kolme mesindusettevõtet

Korraldaja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu koostöös MTÜ-ga Eesti Mahemesinikud

Teave veebis:

- <https://www.pikk.ee/sundmus/mahemesinduse-oppereis-2/>
- http://www.maheklubi.ee/syndmused/2023_03_17/syndmus/mahemesinduse-oppereis-saaremaale/

Osalejate arv: 15 osalejat, mahemesinikud

Sündmuse lühikirjeldus. Õppereisi käigus külastati mesilaid, toimusid loengud ja arutelud. Külastati Saaremaal asuvad mesilad Susimesi OÜ, Mesinduskoda OÜ ja Uuemõisa mesila. Lisaks mesilate külastusele arutati pikemalt mahevaha uuringute ja mesilasvaha puhtuse teemal laiemalt ning kuulati Rootsi Mesinike Ühingu esindaja ettekannet sellel teemal. Rootsi lektor tutvustas ka mesinike koostöökogemusi Rootsis, millele järgnes osalejate arutelu selle üle, mida meil on rootslastelt õppida ja kuidas edendada Eesti mahemesinike koostööd. Oluliseks teemaks olid ka mahemesinduse uuenenud nõuded ja nende tõlgendus.

Lektorid: Raul Orglaan (Susimesi OÜ), Aivar Raudmets (Mesinduskoda OÜ), Valli ja Urmo Jõeäär (Uuemõisa mesila), Preben Kristiansen (Rootsi Mesinike Ühing), Merit Mikk (Mahepõllumajanduse Koostöökogu)

Osalejate tagasiside ja ettepanekud järgmiste mesinduse tegevuste ja teemade osas. Õppereis sai väga hea tagasiside. Teiste tootjate kogemusest õppimist peetakse oluliseks ja ettevõtete külastus koos sellele järgneva aruteluga on selleks hea võimalus. Oluliseks peeti ka seda, et sai kuulata rootslaste kogemusi ja arutada selle üle, kuidas neid on võimalik Eestis rakendada.

Mahemesinikud soovisid ka edaspidi mahemesilates toimuvaid väiksema grupiga üritusi, mille raames saab põhjalikumalt tutvuda ettevõtete tegevusega ja vahetada kokkulepitud teemadel kogemusi. Väga positiivsena mainiti kahepäevase ürituse formaati, mis võimaldab ettevõtetes nähtu ja muudel mahemesinduse teemadel pikemaid õhtuseid arutelusid. Soovitakse rohkem ka mahemesinduse kuvandi ja turundusega seotud teemade käsitlemist. Samuti soovitakse

kuulata praktikutest välislektoreid ja õppereisi välisriiki, et tutvuda põhjalikumalt teiste riikide kogemustega.

Mahelinnukasvatus

Infopäev veebis välislektoriga

Infopäev toimus 28.06.2023 Zoomis

Korraldaja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu koostöös Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutusega

Teave veebis:

- <https://www.pikk.ee/sundmus/mahelinnukasvatuse-infopaev-valislektoriga-veebis/>
- http://www.maheklubi.ee/syndmused/2023_06/syndmus/mahelinnukasvatuse-infopaev-valislektoriga-veebis/

Osalejate arv: 29 osalejat, peamiselt mahelinnukasvatatajad, aga ka PTA inspektorid ja teised väikelinnukasvatatajad

Sündmuse lühikirjeldus. Käsitlevad teemad: mahemunakanade söötmine, praktilised kogemused munakanakasvatases. Tutvustati häid töötavaid lahendusi munakanade pidamisel eri suurusega farmides, nii siseruumides kui ka välialadel. Näidati erinevaid lahendusi välialade kujundamisel. Videoülevaade oli 12000 munakanaga ettevõttest Berga Gard (<https://www.berga.net/om-berga-gard/>). Munakanade söötmisel räägiti eelkõige võimalustest sööta kohaliku söödaga. Lühike ülevaade oli ka broilerikasvatusest. Välislektori ettekanne tõlgiti eesti keelde.

Lektorid: Asa Odelros (linnukasvatuse nõustaja, Rootsi) ja Lisa Schneider (Rootsi)

Osalejate tagasiside ja ettepanekud järgmiste linnukasvatuse tegevuste ja teemade osas. Teiste riikide kogemused on huvipakkuvad, eelkõige just praktilised lahendused tootmisettevõtetes, kuna meil napib pikemaajalisi kogemusi suuremas mahus mahemunakana kasvatusega. Samuti oleks vajalik spetsiaalne broilerikasvatuse õppepäev. Soovitakse külastada mahelinnukasvatatajaid ka teistes riikides, nt Rootsis, kus on meile lähedasemad kliimatingimused.

Mahelambakasvatus

Infopäev ettevõtte külastusega

Infopäev toimus 10.05.2023 Võrumaal ja Valgamaal

Korraldaja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu

Teave veebis:

- <https://www.pikk.ee/sundmus/mahelambakasvatuse-infopaev-4/>
- http://www.maheklubi.ee/syndmused/2023_05/syndmus/mahelambakasvatuse-infopaev-ettevotte-kylastusega/

Osalejate arv: 17 osalejat, peamiselt mahelambakasvatatajad

Sündmuse lühikirjeldus. Infopäeva peamisteks teemadeks olid karjakoerad (karjavalve- ja karjaajakoerad) ning lambafarmi töökorraldus poegimise ajal ja poegimisjärgselt. Infopäeva esimene osa toimus Kaika Seltsimajas (Võrumaa) ja teine osa ettevõttes Karula Lammas OÜ (Rõõmu talu, Rebasemõisa, Valgamaa). Osalejad olid väga aktiivsed ja küsisid palju küsimusi mõlema käsitletud teema kohta.

Lektorid: Liilia Tali (Rõõmu talu, lambakasvatuse konsulent), karjakoerte teema puhul jagas kogemusi ka Lilian Freiberg (Ala-Mähkli talu).

Osalejate tagasiside ja ettepanekud järgmiste mahelambakasvatuse tegevuste ja teemade osas. Infopäev sai osalejatelt väga positiivse tagasiside. Toodi esile, et praktikute poolt erinevate teemade käsitlemine annab väga palju sellist infot, mida saab kohe ka oma ettevõttes kasutada. Soovitakse sarnaste ettevõtte külastusi sisaldavate infopäevadega jätkamist. Ka infopäeva ajal näidatud PIPi raames valminud kahte karjakoerte videofilmi peeti väga asjakohasteks ja informatiivseks ning sooviti ka muudel lambakasvatuse teemadel õppefilme.

Kahjuks jäi tavapärasest rohkem registreerunud tootjatest erinevatel põhjustel tulemata. Infopäeva aeg polnud ilmselt kõige sobivam, kuid see oli valitud lähtudes ühest käsitletud teemast, mida on varasemate infopäevade tagasiside alusel palju küsitud.

Fotod: M. Mikk

Mahelihaveisekasvatus

Infopäev ettevõtte külastusega

Infopäev toimus 29.05.2023 Hiiumaal

Korraldaja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu koostöös Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskusega

Teave veebis:

- <https://www.pikk.ee/sundmus/mahelihaveisekasvatuse-infopaev-5/>
- http://www.maheklubi.ee/syndmused/2023_05/syndmus/mahelihaveisekasvatuse-infopaev-hiiumaal/

Osalejate arv: 31 osalejat, peamiselt mahelihaveisekasvatavad

Sündmuse lühikirjeldus. Infopäeva peamiseks teemadeks olid mahelihaveiste pidamistingimused, söötmise ja jootmise korraldamine, rohumaade majandamine ja karjatamise korraldamine. Vaadati külastatud ettevõtte hooneid ja tehnikat, käidi põldudel ja rohumaadel.

Seoses käimasoleva toetuste taotlemise perioodiga tutvustati lühidalt ka ÜPP strateegiakava pindalatoetusi, mis maheloomakasvatajatele sobivad ja arutati toetuste taotlemisel üleskerkinud tehniliste probleemide ja nende lahendusvõimaluste üle.

Lektorid: Ragnar Aug (Annomere OÜ), Merit Mikk (Mahepõllumajanduse Koostöökogu)

Fotod: M. Mikk

Infopäev ettevõtte külastusega

Infopäev toimus 05.06.2023 Puutsa talus, Jõgevamaal

Korraldaja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu koostöös Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskusega

Teave veebis:

- <https://www.pikk.ee/sundmus/mahelihaveisekasvatuse-infopaev-4/>
- http://www.maheklubi.ee/syndmused/2023_06/syndmus/mahelihaveisekasvatuse-infopaev-jogevamaal/

Osalejate arv: 34 osalejat, peamiselt mahelihaveisekasvatajad

Sündmuse lühikirjeldus. Infopäeva peamiseks teemadeks olid pikaajalise lihahaveiste karjatamiseks sobiva paljuliigilise rohumaasegu katsete ja portsjonkarjatamise süsteemi (AMPG) katsete tutvustus, bioloogiliste ja tehniliste lahenduste otsimine verdimevate putukate rünnakute leevendamiseks ning rohumaaveiste pidamise head praktikad. Teemade käsitlemine põhines MTÜ Liivimaa Lihaveis innovatsiooniklastri tegevuste raames saadud tulemustel. Infopäeva esimeses osas olid ettekanded, pärast lõunat tutvuti ettevõttega ja käidi vaatamas paljuliigilise seguga rajatud rohumaid, kus juba neli aastat on kasutatud portsjonkarjatamist.

Lektor: Airi Külvet (MTÜ Liivimaa Lihaveis; Puutsa talu)

Infopäev veebis välislektoriga

Infopäev toimus 21.06.2023, Zoomis

Korraldaja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu

Teave veebis:

- <https://www.pikk.ee/sundmus/mahelihaveisekasvatuse-infopaev-valislektoriga-veebis/>
- http://www.maheklubi.ee/syndmused/2023_06/syndmus/mahelihaveisekasvatuse-infopaev-valislektoriga-veebis/

Osalejate arv: 61 osalejat, peamiselt mahelihaveisekasvatavad

Sündmuse lühikirjeldus. Infopäeva peamiseks teemadeks olid rohumaade kvaliteet, liigirikkad rohumaad, erinevad karjatamise korraldamise võimalused ja portsjonkarjatamine. Lektor rääkis kõigist teemadest nii oma ettevõtte kui ka laiemalt Soome mahetootjate kogemuste kontekstis.

Lektor: Johanna Jahkola (pikaajalise kogemusega Soome mahelihaveisekasvataja). Lektori ettekanne tõlgiti sünkroontõlkena eesti keelde

Osalejate tagasiside ja ettepanekud järgmiste mahelihaveisekasvatuse tegevuste ja teemade osas. Osalejad olid korraldatud tegevuste ja lektoritega rahul. Infopäevad said positiivse tagasiside ja valitud teemasid peeti olulisteks. Nii Eesti kui ka teiste riikide praktikute kogemusi peetakse väga huvitavateks ja vajalikeks. Osalejad olid väga huvitatud ka ühel infopäeval tutvustatud rakendusuringute tulemustega ja leidsid, et neid oleks vaja lihavesikasvatuse sektoris teha senisest oluliselt rohkem.

Edaspidi soovitakse infopäevi, mis toimuksid ettevõtetes, välislektoritega infopäevi ja õppereise välisriiki, et õppida teiste riikide praktikute kogemustest. Suur huvi on ka õppevideote vastu. Teemade osas mainiti talvist söötmist ja nõuetekohaste söötmisplatside rajamist, karjamaade rajamist ja hooldust (aiad, vesi, loomade liigutamine), rohumaade kvaliteeti, lihavesike iseloomu hindamist, vesikasvatuse veterinaarseid aspekte jm.

Infopäev maheloomakasvatajatele

Infopäev toimus 16.06.2023 Tsuru talus, Valgamaal

Korraldaja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu koostöös Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskusega

Teave veebis:

- <https://www.pikk.ee/sundmus/maheloomakasvatuse-infopaev-ettevotte-kulastusega/>
- http://www.maheklubi.ee/syndmused/2023_06/syndmus/maheloomakasvatuse-infopaev-tsura-talus-valgamaal/

Osalejate arv: 32 osalejat, peamiselt mahelamba- ja -lihavesikasvatavad

Sündmuse lühikirjeldus. Infopäeva peamiseks teemaks oli rohumaade liigirikkus. Pärast sissejuhatavat loengut käidi Tsuru talu erinevatel rohumaadel, kus botaanik Ott Luuk õpetas erinevaid taimi (üle 40 liigi) tundma. Arutati rohumaade liigirikkuse ja selle mõjutamise võimaluste üle ning selle üle, milline vaadeldud rohumaadest võiks klassifitseeruda väärtuslikuks püsirohumaaks.

Maaeluministeriumi esindaja rääkis sellest, miks ja milliste rohumaade eest hakatakse maksma väärtuslike püsirohumaade säilitamise toetust, millised on toetuse taotlemise tingimused ja kuidas hakkab toimuma potentsiaalselt väärtuslike püsirohumaade inventeerimine.

Lektor: Ott Luuk (Pärandkoosluste Kaitse Ühing), Kadri Kask (Maaeluministerium)

Osalejate tagasiside ja ettepanekud järgmiste tegevuste ja teemade osas. Osalejate tagasiside oli positiivne. Paljud osalejad tundsid vaid üksikuid taimeliike ja leidsid, et täiendavate teadmiste saamine on vajalik. Taimede ja ka putukate tundmaõppimist võiks integreerida ka edaspidistesse koolitustesse. Väga vajalikuks peeti ka väärtuslike püsirohumaade säilitamise toetusest rääkimist, sest saadud info võimaldab juba sel suvel tootjal endal hinnata potentsiaalset sobivust toetuse saamiseks ja olla valmis sellistest rohumaadest inventeerijatele teada andma. Sooviti ettevõtetes toimuvate üritustega jätkamist, õppereise ja välislektoriga infopäevi.

Fotod: M. Mikk

Mahemajanduse valdkonnas elluviidud tegevused

Mahemajanduse valdkonnas toimus üks infopäev ettevõtte külastusega.

Infopäev ettevõtte külastusega

Infopäev toimus 15.05.2023 Valgamaal

Korraldaja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu koostöös EMÜ Mahekeskusega

Teave veebis:

- <https://www.pikk.ee/sundmus/infopaev-hobutoo-voimalused-pollumajanduses/>
- http://www.maheklubi.ee/syndmused/2023_05/syndmus/infopaev-hobutoo-voimalused-pollumajanduses/

Osalejate arv: 22 osalejat, peamiselt mahe- ja väiketootjad

Sündmuse lühikirjeldus. Putka talu tegeleb nii mahetaime- kui ka loomakasvatusega. Perenaine Triinu Liis Elissaar andis talust ülevaate. Taimekasvatuses kasutatakse sõnnikukomposti ja enamus põlluharimistöid tehakse hobusega.

Foto: A. Luik

Anne Luik rääkis hobuse pidamisest ja hobutöö sobivusest mahetootmisse. Seejärel mindi otseselt hobutöö juurde. Hobutööd kasutatakse laialdaselt ka Parmu ökokülas, kus tegutsev Kalev Raudsepp aitas hobuse rakmeid (eesti ja rootsitüüpi) ja töövõtteid (küünd, vedrutamine, äestamine, vagude ajamine) tutvustada. Osalejad said kõik ise proovida erinevaid töövõtteid.

Osalejate tagasiside. Osalejad hindasid õppepäeva ülesehitust väga heaks: alguses tutvustused, millele järgnesid praktilised töövõtted. Tootjad hindasid praktilist õppepäeva väga kõrgelt ning pidasid väga kasulikuks, sest tekkis reaalne kogemus hobusega töötamisel.

Ettepanekud järgmiste tegevuste/teemade osas. Soovitakse uusi kogemusi niitmise ja maastikuhoolduse võtetes hobuse kasutamiseks. Tootjad loodavad selles osas uut praktilist õppepäeva.

Mahetoitlustuse valdkonnas elluviidud tegevused

Mahetoitlustuse valdkonnas toimus Kanepi Gümnaasiumi ja Saverna Põhikooli juhendamine ning valmis üks video.

Ettevõtjate juhendamine

Juhendati Kanepi Gümnaasiumi ja Saverna Põhikooli Põlvamaal eesmärgiga tutvustada mahetoitlustuse ökomärgi nõudeid ja mahetooraine kättesaadavust antud piirkonnas. Saverna Põhikooli juhendamine jätkub veel augustis ja septembris.

Juhendamine toimus mais, juhendasid Merit Mikk ja Elen Peetsmann.

Toitlustajat nõustati vastavalt nende asutuse spetsiifikale ja tooraine kasutusele. Tutvustati mahetoitlustuse ökomärgi kasutamist ja selle taotlemist. Anti soovitusi mahetooraine kasutuselevõtuks.

Ettevõtjate juhendamist tuleb kindlasti jätkata, sest toitlustajatel ei ole piisavalt teavet mahetooraine kasutamisele viitamise kohta, samuti mahetooraine kättesaadavuse kohta. Individuaalne lähenemine on vajalik, sest soovitusel ja abi on ettevõttespetsiifiline ja seda on keeruline muude teabevormide kaudu edastada.

VIDEO: Mahetoit koolidesse ja lasteaedadesse

Juuni lõpus valmis mahetoitlustamise teemaline video.

- Link: <https://youtu.be/gcPdVGu16YE?t=1> (vaatamisi 12.07.23 seisuga 70)

Video valmis Mahepõllumajanduse Koostöökogu eestvedamisel.

Video tuli planeeritust pikem ja rohkemate episoodidega.

Video esimeses osas tutvustatakse lühidalt mahetootmise põhimõtteid ja miks on mahetoit oluline. Kohalike omavalitsuste kogemusi mahetooraine kasutuselevõtul jagavad Sirle Sõstra-Oru Tartu linnavalitsusest ja Margus Timmo Setomaa Liidust.

Mahetoidu pakkumise kogemusi jagavad Helen Rennel Kulina lasteaiast, Auli Vilep ettevõttest P.Dussmann Eesti OÜ ning Katrin Martinfeld ja Talvo Kont Antsla Gümnaasiumist. Mahetootjate kogemusi koostööst haridusasutustega jagavad Alo Abiline Leese mahetalust ja Meelis Mõttus Metsavena turismitalust.

Video lõpus tutvustakse ka riiklikku mahetoidu pakkumise toetust haridusasutustele.

Teabelehed ja -materjalid

Aruandeperioodil:

- koostati kaks ajakirja „Mahepõllumajanduse leht“,
- koostati ja trükiti „Mahepõllumajandus Eestis 2022“,

AJAKIRI

Mahepõllumajanduse leht nr 95, 1/2023 (ilmus aprill 2023)

Veebis:

- <https://www.pikk.ee/valdkonnad/teadmussirde-pikaajalised-programmid/uhendpip/uhendpip-teavikud/>
- http://www.maheklubi.ee/mahepollumajanduse_leht/

Väljaandja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu koostöös
Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskusega, ISSN 1406-9814

Sisukord:

- Biostimulantide kasutamine maheköögivilja kasvatamisel
- Kartuli-lehemädaniku tõrjeks sobivate vahendite katsed
- Kaunviljadega segukülv mahenisu kasvatuses

- Rohumaaveisekasvatavate õppereis Inglismaale – rohumaal kasvanud loomade liha kvaliteedikavad ja ühisturundus

Mahepõllumajanduse leht nr 96, 2/2023 (ilmus mai 2023)

Veebis:

- <https://www.pikk.ee/valdkonnad/teadmussiirde-pikaajalised-programmid/uhendpip/uhendpip-teavikud/>
- http://www.maheklubi.ee/mahepollumajanduse_leht/

Väljaandja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu koostöös Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskusega, ISSN 1406-9814

Sisukord:

- Biostimulantide kasutamine maheköögivilja kasvatamisel
- Paljuliigilised haljasväetiskultuuride segud maheköögivilja eelkultuurina
- Biosüsi ja puutuhk väetisena
- Eesti kliimatingimustele sobiva paindliku mitme portsjoniga karjatamissüsteemi väljatöötamine
- Bioloogiliste ja tehniliste lahenduste otsimine verdimevate putukate arvukuse vähendamiseks karjatatavate loomade ümbruses

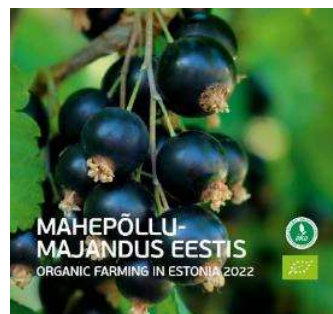
TRÜKIS: Mahepõllumajandus Eestis 2022

Trükis ilmub juunis 2023, trükiti 500 eksemplari. Trükises antakse eesti ja inglise keeles ülevaade mahepõllumajanduse arengust aastal 2022 erinevates valdkondades: taime- ja loomakasvatus, töötlemine, turustamine, toitlustamine. Lisaks tutvustatakse arengukavasid, teabelevi, teadusuuringuid ja teisi mahasektori valdkondi.

Veebis:

- <https://www.pikk.ee/valdkonnad/teadmussiirde-pikaajalised-programmid/uhendpip/uhendpip-teavikud/>
- <http://www.maheklubi.ee/mison/eestis/>

Koostajad: Airi Vetemaa, Merit Mikk, Elen Peetsmann
Tõlke toimetaja: Stephen Greenwood
Fotod: Lauri Laan, Elen Peetsmann, Merit Mikk, Evelin Lumi, Tiit Efert, Getty Images

Väljaandja: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus/Mahepõllumajanduse Koostöökogu

ISBN 978-9949-9925-2-2

ISBN 978-9949-9925-3-9 (pdf)

Järgmise perioodi tegevused

Järgmisel poolaastal viiakse ellu kõik ülejäänud tegevused:

TABEL 3. II POOLAASTASSE PLANEERITUD TEGEVUSED

Teema	Arv	Tegevuste vorm	Planeeritud toimumise aeg
Taimikasvatus	2	Üks infopäev välislektoriga veebis; Õppereis Leetu (2-päevane)	August-september
Mahemajandus	2	Kaks infopäeva	August
Mahetoitlustus	1	19 tundi	August - september

Mahemajanduse valdkonna teemasid hõlmatakse teisel poolaastal ka horisontalse ja ÜPP valdkonna raames ning teadmussiirde tegevuste elluviimine jätkub riigihanke 257107 raames.